

LEERLINGENBLAD FOCUS OP DE MAATSCHAPPIJ

AFLEVERING 26 Wie heeft de macht in Nederland?

KIJKVRAGEN

1a. Dit programma gaat over macht. Omschrijf in eigen woorden dit begrip.

b. Wat is een ander woord voor formele macht?

invloed kracht

gave gezag

c. Wat is het verschil tussen formele en informele macht?

2. Als inwoner van Nederland kun je op verschillende manieren invloed uitoefenen op de politiek. Geef van de onderstaande mogelijkheden aan op een vijfpuntsschaal of je deze mogelijkheid zeer zinvol (1) vindt of juist volstrekt zinloos (5). Motiveer ook steeds je antwoord.

* stemmen	(1) (2) (3) (4) (5)
* lid worden van een politiek partij	(1) (2) (3) (4) (5)
* contact opnemen met politici	(1) (2) (3) (4) (5)
* een burgerinitiatief organiseren	(1) (2) (3) (4) (5)
* de pers benaderen	(1) (2) (3) (4) (5)
* demonstreren	(1) (2) (3) (4) (5)
* lid worden van een belangengroep	(1) (2) (3) (4) (5)
* lid worden van een actiegroep	(1) (2) (3) (4) (5)
* overgaan tot burgerlijke ongehoorzaamheid	(1) (2) (3) (4) (5)

3. Sinds 2006 kunnen Nederlanders een burgerinitiatief bij de Tweede Kamer indienen.

a. Een burgerinitiatief is een voorstel, het is meer dan een klacht en het is geen protest. Omschrijf in eigen woorden wat een burgerinitiatief is.

b. Welk burgerinitiatief wordt in het programma besproken?

c. Wat voor type burgerinitiatief is dit?

d. Wat was het lastigste deel van dit initiatief volgens de jongen die het indiende?

4a. Maak twee kolommen met daarboven dictatuur en democratie. Zet de volgende kenmerken in de juiste kolom:

- Burgers hebben alleen plichten en andersdenkenden worden opgepakt.
- Politici worden gekozen.
- De rechter is onafhankelijk.

- Politici komen vaak via een staatsgreep aan de macht.
- Politie kan ongestraft de wet overtreden.
- Alle burgers hebben grondrechten.
- De rechter beslist altijd in het voordeel van de dictator.
- Politie moet zich ook aan de wet houden.

b. Over welke dictatuur vertelt Esmeralda van Boon (Arabist en journalist) in het programma?

5. Zet de jaartallen bij de bijbehorende gebeurtenis: 508 voor Christus – 1798 – 1848 – 1917 – 1919

Eerste Nederlandse grondwet:

Griekse democratie:	Stemrecht voor mannen:
Stemrecht voor vrouwen:	Grondwet van Thorbecke:

6a. Voor welke machten staan deze twee afbeeldingen?

b. Euroscepticus Thierry Baudet vertelt over deze twee machten in het programma. Hij legt uit wie van deze twee volgens hem de grootste macht heeft en waar dat aan te zien is. Wat vertelt hij?

c. Is Manuel Buitenhuis van de Jonge Democraten-partij het wel of niet met Thierry Baudet eens? Licht je antwoord toe.

VERDIEPINGSVRAGEN

7. Biologie

a. Bij apen krijgt de leider de macht van de groep. Hij neemt deze niet, maar krijgt het. Door diensten te verlenen of aandacht te geven, krijgt een bepaalde aap aanzien bij de anderen en dat verandert daarna in macht. Dus: Aandacht/diensten > aanzien > macht.

Maak een vergelijking met mensen. Gebeurt daar hetzelfde? Krijgen mensen macht door diensten te verlenen? Werk in groepen van vier en bedenk vier voorbeelden waarin het hetzelfde is en wanneer niet. Presenteer jullie conclusie aan de rest van de klas.

b. Kijk met de klas of individueel naar de aflevering van College Tour waarin Frans de Waal wordt geïnterviewd (50 minuten). Frans de Waal is een bioloog en bekend

van zijn onderzoek naar het gedrag van apen:
Schrijf twee uitspraken op die je het meest opvallend vindt en die je zijn bijgebleven.

8. Stanfordexperiment

Op internet is veel over dit beroemde experiment te vinden. Beantwoord de volgende vragen en verwerk de antwoorden in een verhaal van minimaal een half A4 over dit onderwerp. Wie goed kan tekenen, mag het verhaal ook tekenen. Verwerk ook je eigen mening over dit experiment in het verhaal.

1. Wanneer vond het Stanfordexperiment plaats?
2. Wie was de uitvoerder van het experiment?
3. Wat was het doel van het experiment?
4. Wat gebeurde er tijdens het experiment?
5. Wat was de conclusie van het experiment?

DOCENTENBLAD FOCUS OP DE MAATSCHAPPIJ

AFLEVERING 26

Doelgroep: vmbo klas 3 - 4

Centraal staan eigen ervaringen en de verschillende benaderingswijzen. De benaderingswijzen worden vertaald met de volgende vragen:

- Sociaal-cultureel: Wat vindt de samenleving? En wat vind jij?
- Sociaal-economisch: Wie heeft daar (geen) belang bij?
- Politiek-juridisch: Wat vindt de overheid?
- Veranderings-vergelijkend: Hoe ging dat vroeger? en Hoe is dit in andere landen?

Aflevering 26

Wie heeft de macht in Nederland?

Een programma over macht in een groep. Dit kan macht in Nederland zijn, maar ook macht in Europa. Macht is een kernbegrip waar je in de omgang met anderen al snel mee te maken krijgt. Macht kun je omschrijven als het vermogen om het gedrag of het denken van anderen sterk te beïnvloeden. Wat is de macht van de groep en welke machtmiddelen kunnen we onderscheiden?

Dit onderwerp komt voort uit het domein macht en zeggenschap.

ANTWOORDEN

Kijkvragen

1a. Het vermogen om het gedrag of het denken van anderen sterk te beïnvloeden.

b. Gezag (informele macht = invloed).

c. Gezag = formele macht, officieel vastgelegd in regels en wetten, bv directie, docenten, burgemeester. Invloed = informele macht; niet vastgelegd in regels, bv binnen een vriendengroep.

2. Eigen antwoord.

3a. Een burgerinitiatief geeft burgers de mogelijkheid om een onderwerp op de agenda van de Tweede Kamer te zetten. Het bevat een uitgewerkt voorstel voor een verbetering of verandering. Met een burgerinitiatief verzoekt een burger de Tweede Kamer om het voorstel te bespreken en er een standpunt over in te nemen.

b. Aanleg van een nieuw skateveld op de plek van het oude veld in de gemeente Alphen aan de Rijn.

c. Aan de gemeente, niet aan de Tweede Kamer.

d. Een deel van de aanlegkosten moest door jongeren zelf ingezameld worden. Dat duurde lang.

4a. Dictatuur: Burgers hebben alleen plichten en andersdenkenden worden opgepakt. + Politici komen vaak via een staatsgreep aan de macht. + Politie kan ongestraft de wet overtreden. + De rechter beslist altijd in het voordeel van de dictator.

Democratie: Politici worden gekozen. + De rechter is onafhankelijk. + Alle burgers hebben grondrechten. + Politie moet zich ook aan de wet houden.

b. Dictatuur in Egypte. Mubarak werd in 2011 afgezet, maar zijn opvolger, Morsi, maakt nog steeds misbruik van zijn macht.

5. Eerste Nederlandse grondwet = 1798; Griekse democratie = 508 voor Christus; Stemrecht voor vrouwen = 1919; Grondwet van Thorbecke = 1848; Stemrecht voor mannen: 1917

6a. Torentje = Nederlandse macht, Europese vlag = macht van Europese Unie.

b. Als je naar het Torentje in Den Haag kijkt vanaf een bepaalde plek, dan zie je de Europese vlag hoog en die is hoger dan het Torentje. Dat geeft aan hoe de macht verdeeld is: de Europese Unie heeft meer macht dan de Nederlandse regering.

c. Manuel Buitenhuis geeft aan dat de Europese Unie veel macht heeft, maar zegt wel dat de Europese burgers nog steeds degene zijn die de vertegenwoordiging in de Europese Unie kiezen. Stemmen is voor hem belangrijk.

Verdiepingsvragen

7a. Eigen antwoord.

b. Eigen antwoord.

8. Samenvatting:

Het Stanfordexperiment werd in 1971 uitgevoerd door de Amerikaanse psycholoog Zimbardo. Voor het experiment gebruikte hij alleen mannen. Deze 24 mannen werden opgesloten in een zogenaamde gevangenis en kregen een rol, die van gevangene of die van bewaker. Doel van het experiment was om te kijken hoe mensen zich zouden aanpassen wanneer ze een bepaalde rol kregen. Al heel snel gingen de studenten zich gedragen naar hun rol: gevangenen werden onderdanig en bewakers kwamen in de verleiding om hun macht te misbruiken. De bewakers stelden zich steeds vernederender en gewelddadiger op tegenover hun ondergeschikten. Tot mensonterende omstandigheden toe.

Het experiment werd stopgezet toen een studente die interviews afnam in de 'gevangenis', kritiek op de mensonterende omstandigheden uitoefende. Slechts zes dagen van de geplande twee weken waren volbracht. Het experiment toont de dramatische gevolgen van normale, gezonde studenten die in een

namaakgevangenis werden gestopt. Het is een klassiek geworden voorbeeld van de kracht van de sociale situatie.